

Fjordbyen

Fagrappport konsekvensutredning

FOLKEHELSE

Rådgivingsgruppen

LINK ARKITEKTUR

Multiconsult

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utført av	Kontroll	Godkjent
1.0	01.10.2020	Utkast fra rådgivergruppen	ERK	JWF	JWF/ EIF
2.0	11.11.2022	Oversendt Lier kommune	RO		EIF
2.1	14.02.2023	Korrigert til 1. gangs behandling: <i>Noen diagrammer og nøkkeltall oppdatert. Resten av KU'en står som levert 11.11.2022.</i>	KOJ	RO	EIF
2.2		Korrigert etter 1. gangs behandling			
3.0		Godkjent Lier kommunestyre			

Innhold

1	Oppsummering og konklusjon	3
2	Innledning	4
2.1	Bakgrunn	4
2.1.1	<i>Folkehelse</i>	4
2.2	Dagens situasjon	6
2.2.1	<i>Folkehelse på Lierstranda i dag</i>	6
2.3	Overordnede planer og retningslinjer	10
2.3.1	<i>Internasjonale føringer</i>	10
2.3.2	<i>Nasjonale lover og føringer</i>	10
2.3.3	<i>Kommunale planer og føringer</i>	11
2.3.4	<i>Reguleringsplaner</i>	12
2.3.5	<i>Strategier, stortingsmeldinger, mulighetsstudier og utredninger</i>	12
2.3.6	<i>Pågående planarbeid</i>	13
3	Metode og datagrunnlag	13
3.1	Metode	13
3.1.1	<i>Verdi</i>	13
3.1.2	<i>Påvirkning</i>	14
3.1.3	<i>Konsekvens</i>	15
3.2	Avgrensning av tiltaks- og influensområdet	16
4	Alternativbeskrivelse	16
4.1	Alternativ 0	16
4.1.1	<i>Folkehelse</i>	17
4.2	Planforslaget	19
4.2.1	<i>Folkehelse – helsefremmende faktorer og tilgang til friluftsområder i Fjordbyen</i>	21
5	Verdivurdering	23
6	Påvirkning og konsekvensvurdering	24
6.1	0-Alternativ	24
6.2	Planalternativ	25
7	Avbøtende og kompensende tiltak	30
8	Breeam Communitas	31
8.1	Kriterier for poenggiving	31
8.2	Beskrivelse av tiltak i planen	32
8.2.1	<i>SE07 offentlig rom (public realm) med fokus på folkehelse</i>	32
8.3	Dokumentasjon	33
9	Kilder	33

Forsidebilde, Figur 1 Lambertseter natur- og aktivitetspark. Link Landskap

1 Oppsummering og konklusjon

Fagrapporten er utarbeidet som del av samlet konsekvensutredning for Områderegulering av Fjordbyen Lier Drammen (2022). Utredningen tar for seg konsekvenser for fagtemaet Folkehelse i tråd med vedtatt planprogram (2018). Planprogrammet forutsetter at utredningsarbeidet skal identifisere helsefremmende faktorer for lokalsamfunnene herunder tilgangen på friluftsområder. Planforslaget er også vurdert opp Lier kommunes Folkehelsestrategi (2019) med egen sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling.

Planforslaget tilrettelegger for utvikling av en mangfoldig bystruktur med rik variasjon i uteområder og mange aktivitetstilbud. Det er lagt svært stor vekt på god tilgang til nye grøntarealer og fjordlandskapet. Samlet sett gir planforslaget store positive konsekvenser for temaet Folkehelse.

Folkehelse i et helhetlig byutviklingsperspektiv

Folkehelse har høy prioritet i Lier kommune. Grønne Lier skal være en foregangskommune i folkehelsearbeid. Utdrag fra «For kropp og sjel» - en strategiplan for kultur, idrett og friluftsliv i Lier 2017-25:

Gode og allsidige kultur, idrett og friluftslivstilbud er viktige forutsetninger for god folkehelse og livsmestring. Bredde i tilbud er viktig, det skal finnes noe for alle, unge som gamle. Kulturpolitikken skal tilrettelegge spesielt for å sikre at alle skal kunne delta. Legge til rette for bedre folkehelse og økt friluftsliv for flere.

I planforslaget legges det til rette for å sikre god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår. Dette bidrar til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse. Tiltak er knyttet til bl.a. bolig, utdanning, arbeid, fysiske og sosiale miljøer, motivere til fysisk aktivitet, trygghet og sikkerhet.

Planforslaget sikrer sammenhengende grøntdrag, rekreasjonsområder, parker, lek- og aktivitetsområder og en strandpromenade som strekker seg i forlengelsen av Fjordparken fra Drammen sykehus til Linnestranda. Det sikres gang- og sykkelforbindelser gjennom planområdet som knytter seg til tur- og naturområder utenfor planområdet. Opplevelseskvaliteter, oppdagelser, variasjon og brudd i fasaderekker, i tillegg til åpne og aktive fasader i førsteetasjene gir sanseopplevelser og kortere opplevde avstander som fremmer bevegelse og fysisk aktivitet. Dette er spesielt viktig med tanke på å etablere gode vaner blant unge og sørge for at en stadig eldre befolkning holder god helse. Natur, trygge gang- og sykkelforbindelser og utearealer er helsefremmende. Støyforholdene i planområdet er en utfordring som etterfølgende arbeider må etterstrebe å sikre i utforming av boliger og utearealer.

Planforslaget sikrer gode uteoppholdsareal tilrettelagt for lek og aktivitet. Dette vurderes å gi gode rammer for aktive, sosiale og trygge møteplasser over store deler av døgnet. Det er planlagt for en flerfunksjonell by med arbeidsplasser, en variasjon i boligtyper og utearealer for ulike bruk og for ulike aldersgrupper som bidrar til mangfold. En levende by gjennom hele døgnet og året med identitet og tilhørighet gir også en trygg by.

Godt nærmiljø med bl.a. parker og sosiale møteplasser kan gi tilhørighet og fellesskap som motvirker ensomhet og utenforskap. I kommuneplanens samfunnsdel er første setning i forordet at «Grønne Lier skal være en foregangskommune i folkehelsearbeid». Det er også et mål om at «kommunen skal tilrettelegge for at alle innbyggere føler tilhørighet til Lier i trygge, aktive og inkluderende lokalsamfunn. Opplevelsen av tilhørighet og det å kunne delta i samfunnet er sentrale faktorer for innbyggernes folkehelse og livskvalitet».

Planforslaget vurderes å bidra positivt sett fra et folkehelseperspektiv og er i tråd med overordnede føringer og intensjoner. Konsekvensene av foreslåtte tiltak vil være positive for temaet folkehelse. Med tanke på dagens situasjon vil planforslaget gi stor positiv konsekvens da forbedringen for bidrag til bedre folkehelse både for befolkningen i nærområdene/influensområdet og fremtidige beboere i planområdet, er stor.

Konsekvensutredningen viser at konsekvensene for miljø og samfunn samlet sett er positive for forslagsstillers alternativ målt opp mot overordnede målsetninger og i forhold til 0-alternativet. Konklusjonen er at forslagsstillers alternativ, planforslaget, bør legges til grunn for videre reguleringsprosess. Natur og grønnstruktur er viktige helsefremmende tiltak i utbygging av ny by. Det bidrar, og gir mulighet til, opplevelse og fysisk aktivitet som bedrer folkehelse. Dette er kommunisert av Miljødirektoratet, og ifølge direktoratet er det også et ønske fra befolkningen om å drive mer med fysisk aktivitet ute i naturen og i nærmiljøet. Det vil være positivt for området med stor andel utearealer, minst like mye som vist i planen, for å gi muligheter for flere aktiviteter og bruk, særlig i park- og grøntarealene.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn

Konsekvensutredningen for tema folkehelse skal følge krav til utredning i planprogram fastsatt av Lier kommunestyre 08.05.2018. Temaet folkehelse har høy prioritet i kommunen. Gode lokalsamfunn har stor betydning for befolkningens livskvalitet og helse. Det skal identifiseres helsefremmende faktorer for lokalsamfunnene herunder tilgangen på friluftsområder.

Som et tillegg er planforslaget vurdert opp mot kommunens Folkehelsestrategi (2019) og sjekklister for helsefremmende samfunnsutvikling.

Denne utredningen skal også svare ut følgende kriterier i sertifiseringsordningen Bream Communities: kriterium SE07 offentlig rom (public realm), kriterier 2 og 3. Det legges stor vekt på å innfri krav og oppnå ønsket poengsum i henhold til manualen.

2.1.1 Folkehelse

Alle innbyggere i Lier skal være i stand til å mestre egne liv. Det å ha god fysisk og mental helse, utdanning, arbeid og et sted å bo, er fire helt sentrale forutsetninger for livsmestring. Dersom en eller flere av forutsetningene ikke er tilstede, vil det kunne hindre at man kan klare seg godt i samfunnet. Liunger har generelt gode levekår, bra helsetilstand og gode levevaner. Kommunens hovedutfordringer ligger først og fremst innenfor områdene sosial ulikhet og psykisk helse. (- Diskusjonsnotat Visjon 2028 av Lier kommune)

I en reguleringsplan skal det legges til rette for å sikre god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår. Dette bidrar til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse. Tiltak kan være knyttet til bolig, utdanning, arbeid, fysiske og sosiale miljøer, motivere til fysisk aktivitet, trygghet og sikkerhet.

Smittevern hensyn er viktig å ta hensyn til i byutvikling. Her er tilstrekkelige utearealer, både størrelse og antall, utforming av offentlige byrom og møblering svært viktig. Tilrettelegging og avstand for gange- og sykkel er også svært viktig for å få flest mulig til å velge slike transportmidler som er positive med tanke på flere områder innen folkehelse.

Det er viktig med trygge nærmiljøer. Fysiske omgivelser kan bidra til å forhindre straffbare handlinger som tyveri, innbrudd, skadeverk og vold på offentlig sted. Her er god planlegging i utviklingen og helhetlig utforming hvor kriminalitetsforebyggende tiltak og tilrettelegging for trygge og sikre nærmiljøer er en del av design- og planprosessen. Det er i tillegg pålagt i plan- og bygningsloven å hensynta kriminalitetsforebygging i planprosesser.

2.2 Dagens situasjon

Planområdet er totalt ca 1000 dekar, uten sjøområde. Området ligger i Lier kommune, langs Drammensfjorden og med grense mot Drammen kommune. Området er ca 2,5 km langt. Innenfor planområdet er det i dag varierte næringsvirksomheter, i stor grad innen logistikk og lager med ca 1.200 arbeidsplasser. Planområdet omfatter også en stor utfylling i Gilhusbukta hvor det etableres nytt utbyggingsområde. Avgrensningen av området er vist på kartet nedenfor. Rød linje er tidligere grense, mens grønn linje er ny planavgrensning.

Vest for planområdet, rett ved Brakerøya stasjon, ligger sykehusområdet hvor det nå etableres nytt sykehus og Helsepark på til sammen ca 200.000 m². Nord for planområdet er det en kombinasjon av lokal og overordnet infrastruktur, som veier og jernbane, noe jordbruksarealer og bebyggelse med en blanding av boliger, næring og offentlige formålsbygg. Øst for planområdet er det en kombinasjon av jordbruksarealer kombinert med spredt bebyggelse og noe næring.

Sett i et byutviklingsperspektiv er området meget stort. Det vil derfor ta flere tiår å transformere området til en ny bydel med urbane kvaliteter. Det legges vekt på at eksisterende virksomheter skal sikres gode driftsmuligheter i transformasjonsperioden, samtidig som de nye boligområdene og arbeidsplassene blir attraktive og får gode kvaliteter. Med utvikling av Fjordbyen vil Lier få en ny bydel på et knutepunkt som samtidig utvider Drammen sentrum i et område med felles regionale interesser.

2.2.1 Folkehelse på Lierstranda i dag

*Folkehelsedata viser at Folkehelsen i Lier er noe over landsgjennomsnittet. Liunger har generelt gode levekår, bra helsetilstand og gode levevaner. Går vi bak gjennomsnittstallene ser vi utfordringer med spesielt **sosiale ulikheter** og **psykisk helse**. Som i resten av landet har kommunen også utfordringer relatert til **barn og unge** samt **levevaner**. Dette er innsatsområdene for kommunens folkehelsearbeid.*

(FOLKEHELSE Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune, 2016)

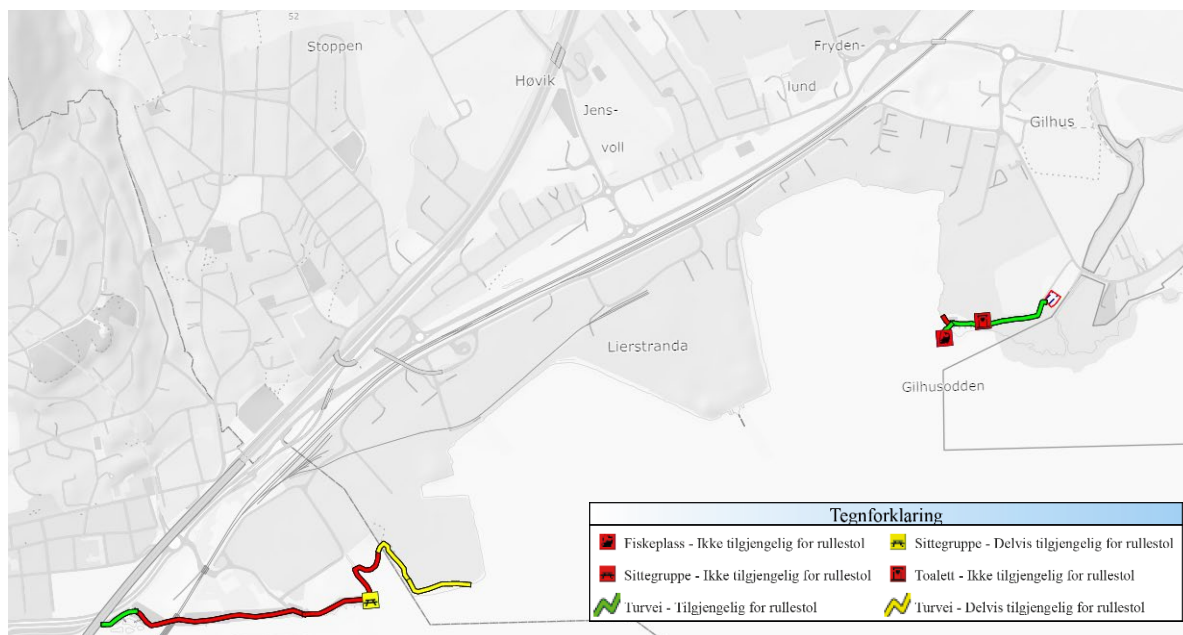
Området har korte avstander til større natur og rekreasjonsområder. Planområdet er lite integrert med sine omgivelser og området er i dag lite tilgjengelig. Området er isolert av de store barrierene som fv. 282 Strandveien, E18 og jernbanen. De er også kilde til støy, støv og forurensing i området. Det er ikke områder i dag som er avsatt til friluftsområde eller godt egnet for lek.

Tilrettelegging for friluftsliv er høyt prioritert. I 2015 ble Lier kåret til årets friluftslivskommune.

Figur 2 Kartlagt friluftsliv. Kilde: Lier kommune kartinnsyn

Kartutsnitt fra Lier kommune som viser kartlagt friluftsliv i planområdet og nærområdene til planområdet. Naturvernengrense med grønn linje, tur- og friluftsruter i røde linjer, grønne felt er leke-, sport- og idrettsplasser og fiskeplasser langs elva. Det er brutte tur- og friluftsruter på hver side av området og det er ingen registrerte leke- og aktivitetsplasser i planområdet.

Figur 3 Kartlagt friluftsliv tilrettelagt for rullestol og synshemmede.. Kilde: Lier kommune kartinnsyn

Kart fra Lier kommune viser friluftsliv tilrettelagt for rullestol og synshemmede. Det er tilgjengelig turvei for rullestol på hver side av Fjordbyen, men det er ellers lite tilgjengelige friluftslivstilbud i området.

Aktiviteter som foregår her

I den nordlige delen, utenfor planområdet, nord for Strandveien er det lekeareal, avsatt til grøntareal i gjeldende regulering, som brukes av nabolaget. I vest er det opparbeidet grøntareal/rekreasjonsareal med grillplass (Odden), strand og noen flate gressareal for fri lek. Utenfor planområdet i øst ligger Gilhusodden, her er det opparbeidede områder for aktivitet som er rettet mot ungdom. Innenfor planområdet er det ikke noen organisert lek, men en del friareal/restareal foreligger.

Møteplasser, rekreasjon og idrett

Det er godt utbygd idrettstilbud på Stoppen i Lier med fotballbaner, tennisbaner og andre utendørstilbud, samt tre idrettshaller og svømmehall. Til tross for at det ligger i gangavstand er tilgjengeligheten fra Lierstranda dårlig på grunn av barrieren som jernbanelinja utgjør.

Gilhusodden er et kommunalt sikret og tilrettelagt friluftsområde ved fjorden som er svært mye brukt til bading, fiskeing både sommer og vinter og til rekreasjon.

Miljøforutsetninger

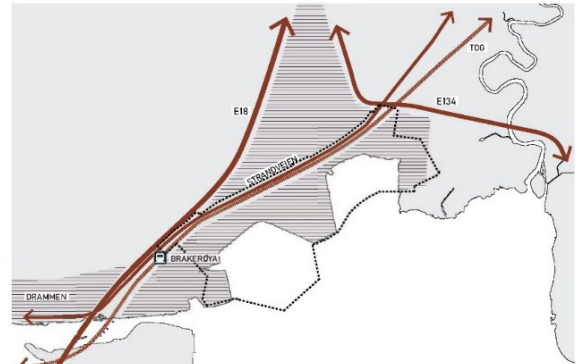
I planområdet er støybildet sammensatt, men hovedvekten av støyforurensning kommer fra E18, jernbanen og Strandveien, men også fra havnevirksomhet, særlig fra Holmen.

Forurensningen som har fulgt gårds- og industriutviklingen setter fremdeles preg på fjorden i dag. Omfattende oppryddingsprosjekter har forbedret situasjonen betraktelig de siste ti årene, men det gjenstår fortsatt noe på avgrensede områder. Det er planer om å håndtere dette i forbindelse med videre utvikling av området. Fjordparken langs Drammenselva er et steg på veien mot å «ta elva og fjorden tilbake», og utfyllingen av Gilhusbukta er karakterisert som Norges største «naturrestaureringsprosjekt».

Forbindelser og barrierer

Toglinjene sammen med E18, E134 og Strandveien utgjør barrierer mellom planområdet og omkringliggende områder. Samlet dannes det en massiv barriere mellom Drammen i øst, boligområdene i nord og Lierstranda i vest.

Den lokale togstasjonen er Brakerøya stasjon med bussforbindelse til Drammen. Lokale bussholdeplasser ligger på Lierstranda nord for planområdet i dag. Det er tre kjøreadkomster inn til området som er lite tilrettelagt for gående og syklende. Fjordparken utgjør en fjerde adkomst som kun er tilrettelagt for gående og syklende; fra Drammen sentrum langs Drammenselva og videre langs fjorden fram til Odden. Internkommunikasjonen i området er for øvrig tilrettelagt for kjøring, med unntak av gang og sykkelvei langs deler av Terminalen.

Figur 4 Forbindelser og barrierer. Illustrasjon fra stedsanalyse for planavgrensning ble endret.

Gang- og sykkelnett

Barrierene som skapes av veistrukturen skiller i dag planområdet fra omgivelsene for gående og syklende, med kun få punkter som tillater ferdsel på tvers av disse barrierene. Adkomst for fotgjengere og syklist er kun mulig via undergang under E18 mellom Drammen og Brakerøya, Fjordparken, over Strandbrua og fra Linnestranda / Gilhusveien i øst. Strandbrua er en meget trafikkutsatt forbindelse som ikke er tilrettelagt for gående og syklende.

Inne på planområdet er det mindre tilrettelagt for fotgjengere og syklist, bortsett fra gang og sykkelvei langs Terminalen fra Strandbrua til Gilhus. Planområdet er omtrent 25 minutters gange eller 5-10 minutters sykkel tur fra Bragernes torg. Det er tilsvarende avstander gjennom hele planområdet fra øst til vest. Drammen har en kvartalsstruktur der gatene stort sett har tosidig fortau. Denne strukturen avsluttes der den møter motorveibrua for E18. I forbindelse med nytt sykehus, vil det etableres gang og sykkelvei inn i området. I tillegg videreføres gang og sykkelvei langs Strandveien (og Fjordparken) over ny adkomstvei til Sykehuset og videre inn i området.

Utviklingstrekk

Kommunens tjenestetilbud vil utfordres Lier må forvente at andelen eldre i befolkningen vil øke, og at flere innbyggere får behov for tjenester. Dette vil utfordre bærekraften i tjenestetilbudet kommunen leverer.

Den største delen av arbeidsstyrken i kommunen er i arbeid, men som en følge av en aldrende befolkning vil andelen yrkesaktive reduseres. Kommunen må møte utfordringen ved å bidra til at flest mulig ledige hender tas i bruk. Arbeid er en sentral kilde til livskvalitet og gode levekår for den enkelte, og reduserer tjenestebehovet. (- KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2019-2028 Vedtatt av Lier kommunestyre 21. mai 2019)

2.3 Overordnede planer og retningslinjer

Relevante overordnede planer og føringer, inkludert lover, konvensjoner, gjeldende regulering i og nær området.

2.3.1 Internasjonale føringer

- FNs bærekraftsmål

2.3.2 Nasjonale lover og føringer

- Norges grunnlov
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling - plan- og bygningsloven
- Rikspolitiske retningslinjer for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen (RPR BU) / Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging FOR-1995-09-20-4146
- Lov om folkehelsearbeid – folkehelseloven

Folkehelseloven

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) trådte i kraft 1. januar 2012. Folkehelseloven skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelseloven bygger på fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet; prinsippene om å utjevne sosiale helseforskjeller, "helse i alt vi gjør" (Health in All Policies), bærekraftig utvikling, føre-var og medvirkning.

§ 1 Formål

Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Kapittel 2. Kommunens ansvar

§ 6 Mål og planlegging

Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5 annet ledd.

§ 7 Folkehelseiltak

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk. ...

Plan- og bygningsloven

Loven skal «fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner» (§ 1-1). Planer etter loven skal «fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet» (§ 3), samt «legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet».

2.3.3 Kommunale planer og føringer

- Kommuneplanens arealdel for Lier 2017-2028.

§ 4-6 Krav til bolignære rekreasjonsområder (PBL § 11-9 nr. 5)

Nye boligområder skal innenfor en avstand på 500 meter ha tilgang til bolignære rekreasjonsområder på minimum 5 daa.

- Rekreasjonsområdene skal tilfredsstillende følgende minimumskrav:
- Hovedatkomsten skal være langs gang- og sykkelvei, fortau eller en lite trafikkert vei. I tillegg bør det også være atkomst langs sti i grøntdrag. Det skal ikke være nødvendig å krysse vei med ÅDT større enn 2000 for å nå arealene.
- Arealet skal ikke utsettes for forurensning som overskrider terskelverdier gitt ved forskrifter og veiledninger for forurensning. I tillegg skal det være sikret mot direkte innsyn, trafikk og annen helsefare.
- Det skal være belysning ved inngangspartier og opparbeidete møteplasser.
- Arealet skal være tilrettelagt for varierte former for aktivitet av brukere i ulike aldre. Terrenget skal være variert, og det skal praktiseres ulik grad av tilrettelegging.
- Områdene skal inneha stier og møteplasser, og i den grad det er terrengmessig mulig skal arealene tilrettelegges for orienterings- og bevegelseshemmede.

- Kommuneplanens samfunnsdel for Lier 2019 – 2028

Grønne Lier skal være en foregangskommune i folkehelsearbeid. Temaet har svært høy prioritet. Opplevelse av tilhørighet og deltagelse er sentrale faktorer for livskvalitet. Kommunen har definert spesifikke innsatsområder innenfor definerte samfunns mål som har stor betydning for temaet folkehelse.

- Folkehelsestrategi for Lier 2019-2028

Strategien er forankret i kommuneplanens samfunnsdel og utdyper målsetninger, prioriteringer og tiltak knyttet til folkehelse. Det er angitt 8 sentrale kriterier for et helsefremmende samfunn:

1. Trygghet – gode nærmiljøer med trygge oppvekst og levevilkår
2. Livsmestring – aktivitet, felleskap og mening
3. Arbeid – noe å leve av og for
4. Bolig – variert og helhetlig boligmasse med sosiale møteplasser
5. Helse – frisklivstilbud og gode helsetjenester
6. Samhandling – oversikt, planlegging og samarbeid
7. Friluftsliv – lett tilgjengelige og attraktive naturopplevelser
8. Inkludering og mangfold – alle med

- Sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling

Som en del av Folkehelsestrategien med vurderingskriterier har Kommunen utarbeidet en egen sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling. Sjekklisten består av 15 spørsmål som skal svares ut dersom de har relevans for den aktuelle planen/tiltaket.

2.3.4 Reguleringsplaner

- Detaljregulering med konsekvensutredning for nytt sykehus i Drammen – med Drammen Helsepark
- Områdereguleringsplan for nytt sykehus i Vestre Viken på Brakerøya (vedtatt 24.05.2016)
- Detaljregulering for nytt sykehus i Vestre Viken på Brakerøya
- Detaljregulering for Utfylling i Sjø – Gilhusbukta (vedtatt 03.03.2015)
- Reguleringsplan for Lierstranda vest (vedtatt 11.12.2006)
- Bebyggelsesplan for Fragmenteringsverk på Lierstranda (vedtatt 08.04.2003)
- Lierstranda Nord (vedtatt 19.1.1982)

2.3.5 Strategier, stortingsmeldinger, mulighetsstudier og utredninger

- Stortingsmeldingen om friluftsliv (St.meld 18, 2015-2016 ”Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet”)
- Meld. St. 19 (2018 – 2019) Melding til Stortinget Folkehelsemeldinga Gode liv i eit trygt samfunn
- St. mld. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen: «Idrett og fysisk aktivitet for alle» skal legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett eller drive egen, organisert fysisk aktivitet. Herunder faller også friluftslivet, som særleg blir trukket frem som et område som skal styrkes
- Nasjonal friluftslivspolitik
- St. meld. 39 (2000-2001) ”Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet” har som mål å fremme det enkle friluftslivet for alle, i dagliglivet og i harmoni med naturen.
- Strategi for folkehelse i Buskerud 2010–2014
- Kommunal planstrategi for Lier 2015-19, vedtatt av kommunestyret 21.6.2016
- Strategisk plattform med Masterplan av Lier og Drammen kommuner, oktober 2014, vedtatt februar 2015
- Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud, Buskerud fylkeskommune, vedtatt 29.01.2014
- Mulighetsstudie for knutepunktutvikling på Lierstranda
- Diskusjonsnotat Visjon 2028 av Lier kommune
- Folkehelsemelding 2013
- FOLKEHELSE Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune
- «For kropp og sjel» - en strategiplan for kultur, idrett og friluftsliv i Lier 2017-25
Gode og allsidige kultur, idrett og friluftslivstilbud er viktige forutsetninger for god folkehelse og livsmestring. Bredde i tilbud er viktig, det skal finnes noe for alle, unge som gamle. Kulturpolitikken skal tilrettelegge spesielt for å sikre at alle skal kunne delta. Legge til rette for bedre folkehelse og økt friluftsliv for flere.

Meld. St. 19 (2018 – 2019) Melding til Stortinget. Folkehelsemeldinga Gode liv i eit trygt samfunn

I Folkehelsemeldinga presenterer regjeringa den samla innsatsen for å fremje betre folkehelse og god livskvalitet i befolkninga. Folkehelsearbeidet er tverrsektorielt, og noko av formålet med denne meldinga er å samle og gjere greie for arbeidet i ulike sektorar. Regjeringa vil vidareføre og vidareutvikle eit effektivt, systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. Ein viktig del av dette er å skape eit trygt samfunn og fremje helsevennlege val. Særleg på nokre område ønskjer regjeringa å forsterke innsatsen. Dette gjeld områda tidleg innsats for barn og unge, førebygging

av einsemd og mindre sosial ulikskap i helse. Den norske folkehelsemodellen legg opp til ei systematisk arbeidsform i ein fireårsryklus med rapportering om status, utvikling av tiltak og evaluering. Denne folkehelsemeldinga inngår dermed i denne systematikken – ei arbeidsform som regjeringa med dette fører vidare.

Stortingsmeldingen om friluftsliv (St.meld 18, 2015-2016 "Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet")

skal bidra til at enda flere driver med friluftsliv jevnlig, og dermed får oppleve friluftsliv som en kilde til bedre helse og høyere livskvalitet. Med naturopplevelse menes i tillegg til det naturgitte, også opplevelse av kulturminner i natur, og spor i landskapet fra tidligere og nye tiders bruk. Opplevelser knyttet til bynatur, som gatealléer og grønne promenader, er inkludert i begrepet friluftsliv.

Regjeringen vil prioritere friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle kan delta. Barn og unge er prioriterte målgrupper. På bakgrunn av prioriteringene i det statlige friluftslivsarbeidet og premissene for et aktivt og utbredt friluftsliv, er det vedtatt nye mål for friluftslivspolitikken:

1. Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.
2. Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

2.3.6 Pågående planarbeid

- Interkommunalt plansamarbeid mellom Lier og Drammen kommuner
- Revisjon av kommuneplanen for Lier
- Kommunedelplan for samferdselsinfrastruktur

3 Metode og datagrunnlag

3.1 Metode

Rapporten baseres på metodikk fra Statens vegvesens (2018) håndbok V712 for ikke-prissatte konsekvenser for naturressurser, og er tilpasset oppdragets behov som retter seg spesifikt mot jordressurser. Begrepene *verdi*, *påvirkning* og *konsekvens* er sentrale og utdypes i det følgende.

3.1.1 Verdi

Begrepet verdi er i denne sammenheng knyttet til goder eller ressurser som er vanskelig å måle i kroner og øre. Verdivurdering er knyttet til fagtradisjon og overordnede føringer. Verdivurdering er et redskap for å kunne vurdere forvaltningsprioritet og bevaringsstrategi. Hvert delområde verdivurderes etter en tredelt glidende skala for liten, middels og stor verdi, se Figur 1. Verdivurderingen oppsummeres i et verdikart som lokaliserer verdifulle områder innen plan- og influensområdet, Jf. Kap. 6.1.

Verdivurderingen er tredelt:

Figur 1 Skala for vurdering av verdi. Skalaen er glidende og pilen flyttes for å nysere verdivurderingen

I verddivurderingen er det verdiene i sammenligningsåret (referansesituasjonen) som legges til grunn. Areal som inngår i vedtatte planer gis verdi tilsvarende (forventet) samtidig situasjon. Verdien begrunnes alltid av fagtreder. Verddivurderingen på et overordnet nivå vil ha fokus på de mest verdifulle områdene.

I temakapitlene er det utarbeidet verdikriterier for det enkelte fagtema. Til grunn for verdikriteriene i fagkapitlene er det utarbeidet en felles verditablell, tabell 1. Kriteriene skal sikre ensartet bruk av verdiskalaen på tvers av temaene. Det vil variere hvilke kriterier som er relevante for de ulike fagtemaene.

Tabell 1 generelt grunnlag for verdisseting

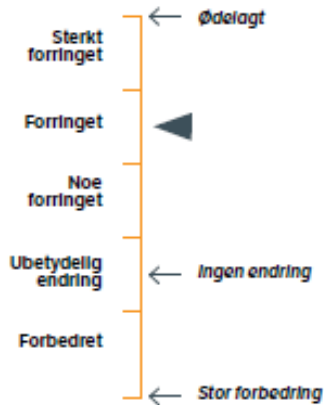
Verdi	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Tilpasset strategisk nivå	Lav verdi		Middels verdi	Høy verdi	
Forvaltningsprioritet	Skal ikke utredes		Forvaltningsprioritet	Høy forvaltningsprioritet	Høyeste forvaltningsprioritet
Viktighet/betydning for fagtemaet		Alminnelig/lokalt vanlig	Regional betydning	Regional/ nasjonal betydning	Nasjonal/ internasjonal betydning.
Funksjoner og sammenhenger		Kontekst / sammenheng er lite synlig	Sammenhenger og funksjoner er mindre tydelig	Viktige sammenhenger og funksjoner	Særlig viktige sammenhenger og funksjoner
Bruksfrekvens		Betydning for få	Betydning for flere (lokalt viktig)	Betydning for mange (regionalt viktig)	Betydning for svært mange (nasjonalt viktig)

3.1.2 Påvirkning

Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området endres som følge av et definert tiltak. Påvirkning vurderes i forhold til referansealternativet (0-alternativet). Det er kun områder som blir varig påvirket som vurderes. Alle tiltak som inngår i investeringskostnadene, legges til grunn ved vurdering av påvirkning.

Potensielle framtidige påvirkninger, som følge av andre/framtidige planer, inngår ikke i vurderingen.

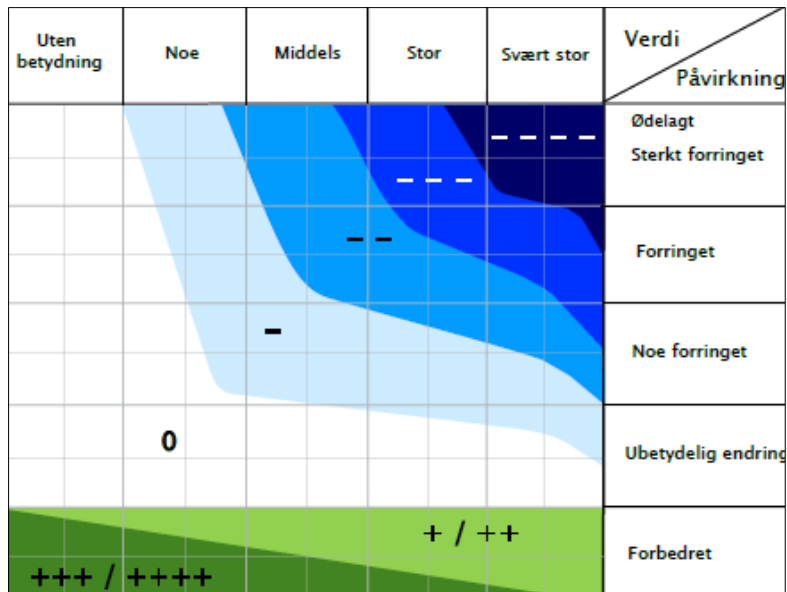
Skalaen for påvirkning er inndelt i fem trinn og går fra sterkt forringet til forbedret, se Figur 2. Skalaen utgjør y-aksen i konsekvensvifta, Figur 3. Vurdering av påvirkning gjøres i forhold til situasjonen i referansealternativet., som vist i Fig.2.

Figur 5 Skala for vurdering av påvirkning

3.1.3 Konsekvens

Konsekvens framkommer ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til konsekvensvifta i Figur 3. Skalaen for konsekvens går fra 4 minus til 4 pluss, vist i figur 4. De negative konsekvensgradene er knyttet til en verdiforringelse av et delområde, mens de positive konsekvensgradene forutsetter en verdiøkning, etter at tiltaket er realisert. Etter konsekvensvurdering for hvert delområde, sammenstilles konsekvens for hvert alternativ.

Figur 6 Konsekvensvifta. Konsekvensen for et delområde framkommer ved å sammenholde grad av verdi i x-aksen med grad av påvirkning i y-aksen. De to skalaene er glidende.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (---)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (--)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (-)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / +++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 7 Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder

3.2 Avgrensning av tiltaks- og influensområdet

Planområdet eller tiltaksområdet er det området som fysisk blir berørt av tiltaket. Dette er likt for alle utredningskategorier, og omfatter planområdet slik det avgrenset i planprogrammet.

Influensområder er områder utenfor selve planområdet, som kan bli påvirket av tiltaket og vil variere mellom ulike tema. I dette tilfelle inkluderer influensområdet større omland i Lier som besøker/benytter seg av Fjordbyen.

4 Alternativbeskrivelse

4.1 Alternativ 0

Planprogrammet: Det skal gjøres en sammenligning med 0-alternativet, som er forventet utvikling dersom planforslaget ikke gjennomføres.

Definisjon av 0-alternativ i ulike utredningstema kan variere noe, men det legges generelt til grunn følgende:

- Gjeldende reguleringsplaner og øvrige planer som har virkning innenfor planområdet forutsettes gjennomført. Dette gjelder særlig områdeplan og reguleringsplan for nytt sykehus og Drammen Helsepark, plan for utfylling av Gilhusbukta og områdeplan for Holmen.
- Antall arbeidsplasser baseres på videreføring av eksisterende virksomheter innenfor planområdet og nye arbeidsplasser som følge av godkjente planer for nytt sykehus og helseparken. Til sammen utgjør det i størrelsesorden 8.000 arbeidsplasser.
- Antall boliger innenfor planområdet videreføres som i dagens situasjon – dvs en bolig.
- Veisystem som forutsatt i reguleringsplan for nytt sykehus.

På Lierstranda er det i dag hovedsakelig industri- og næringsvirksomheter knyttet til lager, produksjon og logistikk. Store deler av området er uregulert og er et område med mange arbeidsplasser, mye tungtrafikk og bare en bolig i øst. Det er regulert nytt sykehus og helsepark som er under bygging. Her er det grønne friområder som knytter seg på elveparken mot Brakerøya og Drammen. Tilgrensende er det regulert et fragmenteringsverk og adkomstvei til denne som knytter seg på veisystemet i reguleringsplanen for nytt sykehus og eksisterende situasjon. I Gilhusbukta er det regulert utfylling i sjø som er under arbeid. Området benyttes til næringsvirksomhet og er lite tilgjengelig for allmennheten.

4.1.1 Folkehelse

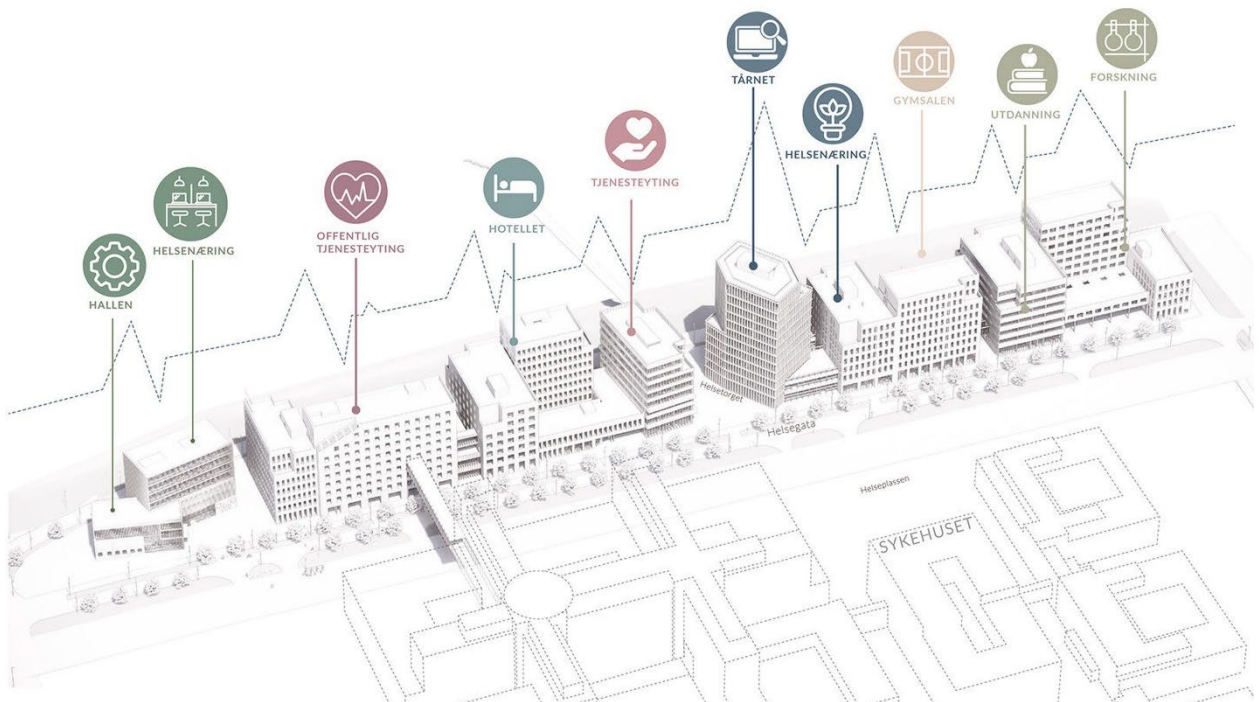
Det er mange arbeidsplasser i Lierstrandaområdet, men ingen beboere. Allikevel er det mange som bor nært Lierstranda i områdene rundt som ifølge medvirkningsaktiviteter bruker området. Selv om det ikke er registrert mye bruk av området har de fleste svart i en digital spørreundersøkelse, i forbindelse med planarbeidet for områdereguleringen, at de har vært på Lierstranda. Flere svarer at de er der sjeldent og det kan derfor antas at det er noen som bruker området i dag selv om det ikke er tilrettelagt eller god tilgjengelighet.

Det er i kommuneplanen satt av arealer til fremtidig bebyggelse og anlegg og fremtidig friområder som gir et bedre bilde av en fremtidig situasjon enn dagens regulering og bruk. Kommuneplanen og strategisk plattform med masterplan viser grønnkorridor gjennom området. Utdypende informasjon i Landskapsanalyse – stedsanalyse.

Det er planlagt en komplett helse- og omsorgsklynge for utdanning, forskning, behandling og næringsutvikling. Drammen Helsepark skal ha attraktive fellesarealer og uformelle møteplasser inne og ute, på bakkenivå og tak, og skal ha overflater med høy kvalitet. Det skal utvikles et levende byrom hvor folk kan møtes. I tillegg til helsenæring, skole/auditorium, hotell og kontorer, planlegges det for gymsal/basseng. Det handler om god folkehelse, forebygging og opptrening.

I Drammen helsepark ønskes det å tilby folk som bruker helsetjenester som ikke nødvendigvis bare handler om ulike sykdommer. Det kan gjerne være forebyggende trening, ikke bare opptrening.

Drammen Helsepark er mer enn bare helse og service. Her er det plass og rom for mangesidig byliv med skoleelever, studenter, forskere, private og offentlige virksomheter i et levende og attraktivt bymiljø. Her skal det være godt å jobbe og godt å være. - drammenhelsepark.no

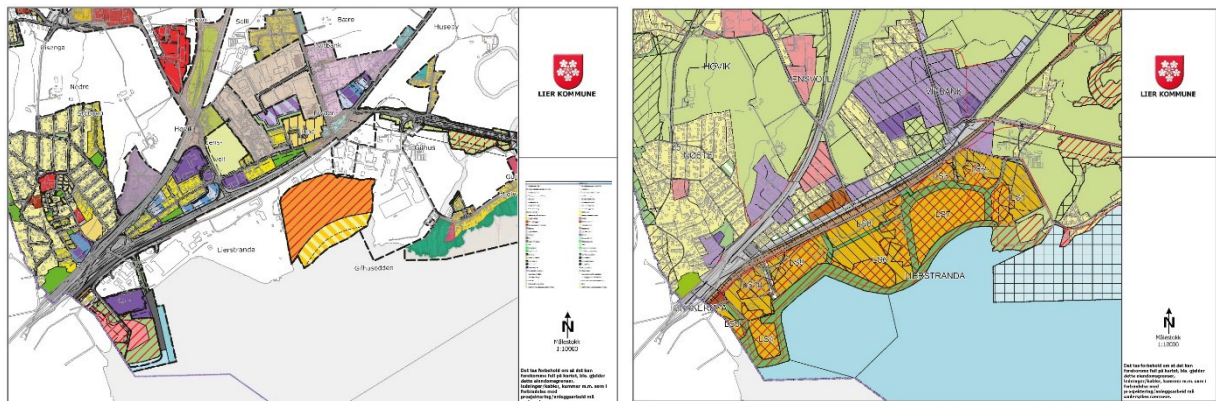

Figur 8 Drammen helsepark. Kilde/illustrasjon: www.drammenhelsepark.no

Områdereguleringen for sykehus og helseparken har en større utstrekning enn detaljreguleringen. I den delen utenfor detaljreguleringen, som ligger innenfor planområdet til områdereguleringen

av Fjordbyen, er det regulert en del grøntareal friområde mot vannet som er positivt med tanke på blant annet folkehelse. Friområdene skal ivareta offentlighetens mulighet for ferdsel langs strandsonen fra Elveparken, gjennom Fjordparken og videre mot en fremtidig Fjordby. Fjordparken er en viktig park for offentligheten, pasienter, besøkende og ansatte på sykehuset. Fjordparken og utearealet til sykehusanlegget vil gå over i hverandre uten tydelige grenser og gjør at tilgjengelig grøntområde her blir større enn området som reguleres til friområde. Bebyggelsens plassering gir variasjon i bredden av grøntområdet og mulighet for ulike aktiviteter, utearealer og romdannelser.

Med gjeldende sykehusregulering legges det til rette for besøkende med friområdene i sykehusområdet, men også treningsfasiliteter og andre funksjoner knyttet til helsepark- og sykehusutbyggingen. Dette gjelder bare for en mindre del av planområdet da denne utbyggingen hovedsakelig ligger utenfor planområdet og ellers er området for det meste uregulert og bruken består av næring og industri i dag.

Figur 9 Gjeldende reguleringsplaner, kilde: Lier kommune, juni 2020 og figur 10 Gjeldende kommuneplan, kilde: Lier kommune, juni 2020

4.2 Planforslaget

Fjordbyen. Der folk, fjord og fremtid møtes.

Slik er visjonen for Fjordbyen som skal vokse fram uten å fortrenge dyrkbar mark og knytte den blå fjorden sammen med det grønne Lier.

Fjordbyen skal bli et sted hvor folk trives med å bo og jobbe, og hvor barn og voksne kan leke og leve det gode liv. Fjordbyen skal tilrettelegges for et mangfold av mennesker og attraktive arbeidsplasser. Fjordbyen skal bli et sted hvor beboere og besøkende kan bruke og oppleve fjorden og landskapet. Fjordbyen skal være stedet for en bærekraftig fremtid, som en del av innbyggernes liv og som et forbilde for andre. Sist, men ikke minst, skal Fjordbyen være by – et sted med mangfoldig byliv, møteplasser, varierte boliger, arbeidsplasser, butikker og kulturliv.

- Fjordbyen skal være et attraktivt sted
- Fjordbyen skal være urban
- Fjordbyen skal være bærekraftig
- Fjordbyen skal knytte sammen land og sjø

Målet er å skape gode boliger som passer for folk i alle faser i livet, og at det utvikles et urbant samfunn hvor du kan bo, leve og jobbe. Det skal bli et inkluderende samfunn for de mange. Her skal du kunne vokse opp i et trygt og godt bomiljø, bruke fjorden og naturen nær deg, leve moderne og bærekraftig.

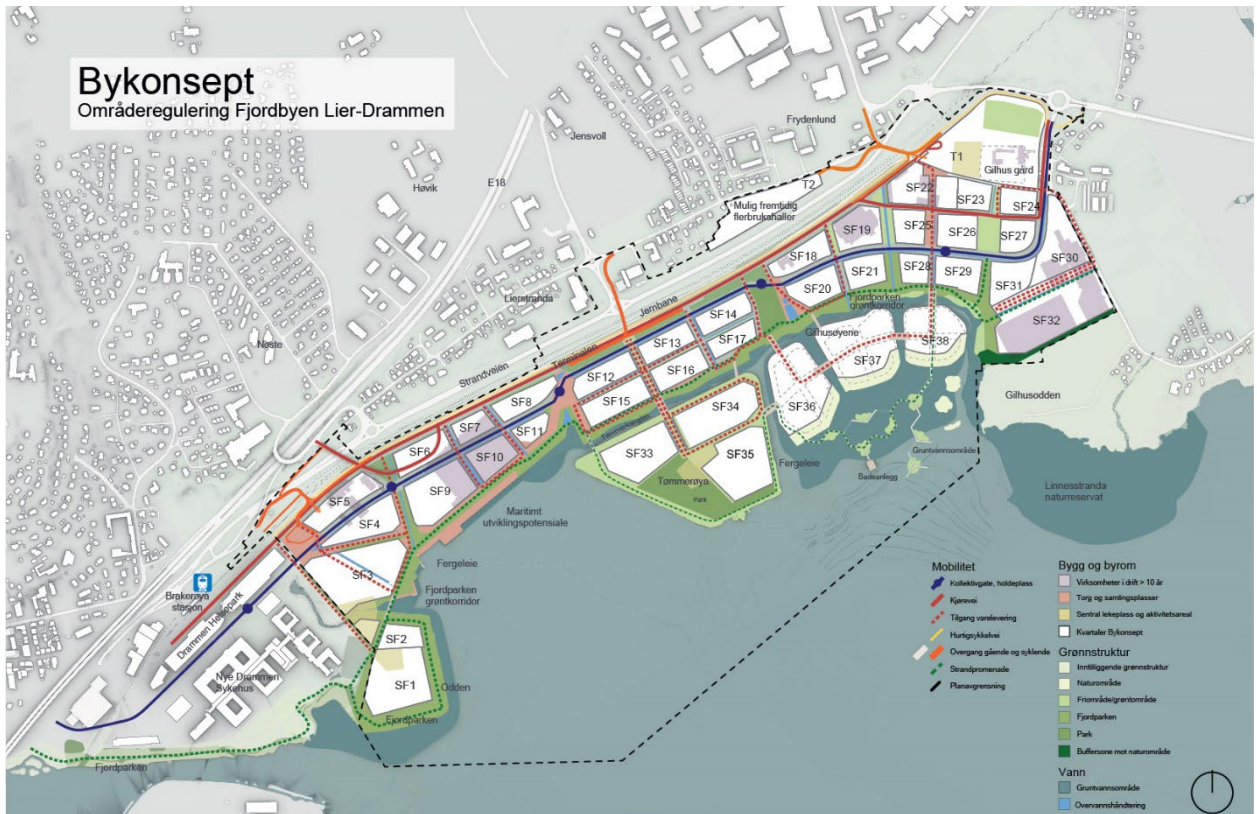
Vi vil bidra til en god fremtid, et godt og bærekraftig samfunn. Det legger føringer på plankonseptet, på valg av materialer, byggeteknikker og hvordan vi skal bevege oss i den nye Fjordbyen Lier og Drammen. Her skal myke trafikanter prioriteres.

Områdereguleringsplanen skal legge til rette for utvikling av en by hvor det er godt å bo, leve, jobbe, og som spiller på lag med framtiden, naturen og miljøet.

Klimaendringer, den stadig raskere teknologiske utviklingen, tap av naturmangfold og behov for å bygge lokalsamfunn på nye måter stiller nye krav til planprosesser med voksende krav til kompetanse og tverrfaglige perspektiv på byutvikling. Fjordbyen Lier og Drammen har en 0-visjon, og planlegges i tråd med FN's bærekraftsmål. Visjonen er et uttrykk for hva en vil oppnå på svært lang sikt. Det skal være noe å strekke seg etter med gradvis måloppnåelse etter hvert som området bygges ut.

Reguleringsforslaget

Reguleringsforslaget er det 0-alternativet skal sammenliknes med. Reguleringsforslaget baserer seg på følgende overordnede bykonsept:

Områdereguleringsplanen skal være overordnet og gi robuste rammer for gjennomføring av en langsiktig transformasjon av området. Områdereguleringsplanen skal følges opp med detaljreguleringsplaner for delområder før utbygging kan gjennomføres, jfr. planbestemmelsene. Områdereguleringsplan og bykonseptet pr 14.02.2023 tilrettelegger for:

Et samlet utbyggingsvolum på ca. 940.000 m² BRA

Utbyggingsvolumet er fordelt med ca. 740.000 m² BRA bolig, 160.000 m² BRA næring (inkludert mobilitetshus) og ca. 40.000 m² BRA offentlige funksjoner (skoler, barnehager mv). Hele området reguleres til sentrumsformål, slik at det skal være fleksibilitet til endringer mellom de ulike formålene.

Krav til gode uteoppholdsareal, solforhold og støy vil være avgjørende for hvor mange boenheter som faktisk kan etableres i Fjordbyen. I bykonseptet er lagt til grunn gjennomsnittlig mindre boligstørrelser i vest enn i øst begrunnet i at en skal nå ulike målgrupper hensyntatt de stedsunike kvalitetene på hvert område. Våre vurderinger tilsier at det da kan etableres i størrelsesorden 8000-8800 boenheter i planområdet. Det tilsvarer en gjennomsnittlig størrelse på 70 m² BRA.

Det legges til rette for at Fjordparken videreføres fra Drammen og inn i Fjordbyen. Fjordparken etableres i ytterkanten av Odden og videre inn langs det som blir landsidens sjøfront i bakkant av framtidig Tømmerøya og Gilhusøyene. Fjordparken vil få varierende bredde og utformes med god tilgang for allmenheten også ut til Tømmerøya, Gilhusøyene og øyer i forkant av Gilhusøyene.

Det skal tilrettelegges for at gange, sykkel og kollektivtransport blir de foretrukne transportmåter. Fjordparken skal prioriteres for gående, Kollektivgata for kollektivtransporten og Terminalen for biltrafikk med opparbeidelse av separat hurtigsykkeltrase.

Nærhetsbyen uttrykker at alle funksjoner innbyggerne har behov for i det daglige skal være lett tilgjengelig og bygges opp rundt bussholdeplassene. 4 mobilitetspunkt med parkering og andre mobilitetsfunksjoner etableres i hensiktsmessig gangavstand.

4.2.1 Folkehelse – helsefremmende faktorer og tilgang til friluftsområder i Fjordbyen

Planforslaget sikrer sammenhengende grøntdrag, rekreasjonsområder, parker, lek- og aktivitetsområder, strandpromenade, gang- og sykkelforbindelser gjennom planområdet og knytter seg på tur- og naturområder utenfor planområdet. Planforslaget sikrer bilfrie, uteoppholdsareal tilrettelagt for lek og aktivitet. Dette vurderes å gi gode rammer for aktive, sosiale møteplasser og trygge møteplasser over store deler av døgnet. Godt nærmiljø med bl.a. parker og sosiale møteplasser kan gi tilhørighet og fellesskap som kan være kriminalitetsforebyggende og motvirke ensomhet. I kommuneplanens samfunnsdel er første setning i forordet at «Grønne Lier skal være en foregangskommune i folkehelsearbeid». Det er også et mål om at *kommunen skal tilrettelegge for at alle innbyggere føler tilhørighet til Lier i trygge, aktive og inkluderende lokalsamfunn. Opplevelsen av tilhørighet og det å kunne delta i samfunnet er sentrale faktorer for innbyggernes folkehelse og livskvalitet.*

Fjordbyen utvikles som nærhetsby hvor de daglige funksjonene søkes etablert i tilknytning til bussholdeplassene. Det legges til rette for korte avstander mellom boliger og daglige behov og ulike målpunkter hvor det skal være lettere og kortere avstand for å gå, ta sykkelen eller kollektivtransport fremfor bilen. Vektlegging av sosiale møteplasser nær der folk bor som skaper fellesskap og eierskap bidrar til tilhørighet og kan motvirke utenforskap.

Tilrettelegging av promenade, turveier langs fjorden og kanaler som knytter seg i et byromsforløp med ulike torg og parker som gir ulike opplevelser underveis i tillegg til å knytte områder sammen. I tillegg gir lange og sammenhengende turveisystemer, styrker forbindelsen til natur og friområder og kobler Drammen og Gilhus slik at områdene rundt fjorden knyttes sammen. Dette er aktivitetsfremmende omgivelser som stimulerer til mer fysisk aktivitet og dermed kan bidra til å bedre helsen i befolkningen.

Etablering av strandpromenaden gir tilgjengelighet til og mulighet for ulike type bruk, med sin varierende bredde, rekreative funksjon ved og i kontakt med vannkanten. Dette vil, sammen med bedre tilrettelegging for vannflateaktiviteter som f.eks. kajakk og bading, bidra til bedre folkehelse. Nye barnehager med lekearealer og nye skoler med idrettsfunksjoner gir også tilgang på flere aktiviteter som kan bidra til bedre folkehelse.

Et tett grønt byområde som er både barn- og aldersvennlig med variasjon i boligtyper og størrelser, tilgang til by- og sentrumsfunksjoner i tillegg til nærhet til blågrønn struktur, sjøfront, turveier, skjermet for biltrafikk gjør Fjordbyen Lier og Drammen til et sted man kan bo hele livet. Dette skal også være et attraktivt og inviterende område for besøkende med allmenn tilgjengelighet til vannet og tilbud for både de som bor i området men også for de som bor i omkringliggende områder og i regionen. På denne måten kan Fjordbyen bidra til bedre folkehelse ikke bare for befolkningen i planområdet men også for et langt større omland.

Folkehelse er omfattende, det inngår i mange felt og det er derfor behov for å ha en helhetlig tilnærming for å bidra til denne utviklingen. Følgende punkter er viktig i et folkehelseperspektiv og er ivare tatt i planforslaget.

- **Ytre miljøfaktorer**
- **Oppvekst** – barn og unges mulighet for livsutfoldelse, læring og mestring
- **Utdanning** – tilgjengelighet til skole
- **Arbeid og næringsutvikling** – tilgjengelighet til arbeidsplasser
- **Bolig og boligforhold** – inneklimatefaktorer, eieforhold og størrelse/trangbodddhet, bomiljø og nabolag. Bomiljø omfatter både fysiske og sosiale sider ved bostedet; støy, luftforurensing, trafikkforhold, tilgang til infrastruktur og rekreasjonsmuligheter, samt sosiale kontakter og nettverk.
- **Nærmiljøkvaliteter**. Nærmiljø omfatter både fysiske og sosiale forhold, samspillet mellom mennesker og mellom mennesker og deres fysiske omgivelser. Nærmiljøfaktorer påvirker muligheten for deltakelse, inkludering og trivsel. – trygghet (opplevd og reell sikkerhet), tilgang til rekreasjons- og aktivitetsmuligheter
- **Infrastruktur, planlegging og transport** - tilgang til kollektivtransport, gang- og sykkelveier, fremme/mulighet for fysisk aktivitet, tilgjengelighet til butikker og andre kommersielle eller offentlige tjenester, redusere miljømessig kostbare utslipp, forbedre kapasiteten i transportnettet og effektivisere transport av mennesker, varer og tjenester
- **Landbruk, fiskeri og mat** – urbant landbruk
- **Helse- og omsorgstjenester** – tilgang til helse- og omsorgstjenester
- **Sosiale nettverk, deltakelse og tillit** – medvirkning/medborgerinvolvering
- **Inkludering** – deltakelse og inkludering i samfunnet, mangfold
- **Helseatferd** – fremme bevegelse og tilrettelegge for fysisk aktivitet

Utfordringer

Det kan være utfordringer med støy og luftkvalitet for enkelte boliger i planen, derfor stilles det i bestemmelsene krav for å håndtere det og sikre bokvalitet.

I nærområde og omringet planområdet med støykilder er virksomhet på Holmen, jernbanen, E18 og E134 som gir støy og luftforurensing inn i planområdet. Støybelastede boliger og parker, torg og møteplasser er negativt for folkehelsen. Ved detaljprosjektering av delområder må det i utformingen legges vekt på at bebyggelsen og utearealer skal skjermes for støy.

Forhindring av smittespredning er viktig hensyn å ta i utviklingen av Fjordbyen. Her er tilstrekkelige utearealer, både størrelse og antall, utforming av offentlige byrom og møblering svært viktig. Tilrettelegging og avstand til gang- og sykkelveger er også svært viktig for å få flest mulig til å velge slike transportmidler som er positive med tanke på flere områder innen folkehelse.

5 Verdivurdering

Dagens verdier i området er svært begrenset. Mye av området er sperret for allmenn ferdsel grunnet industrivirksomheter.

Langs vannkanten i vest, utenfor planområdet, er det opparbeidet friområde (Fjordparken/Elveparken) forbi sykehustomta. Friområdet går langs elvekanten inn til Drammen sentrum. Innenfor selve planområdet er det i dag lite grønnstruktur og natur. Det er få forbindelser på tvers av planområdet som knytter de omkringliggende boligområdene nord og over barrierene jernbanen og E18 til vannet.

Det vurderes at det er nødvendig å sikre at det tilrettelegges for befolkning fra nærområdene i planforslaget da dette er attraktive arealer av interesse for langt flere enn bare de direkte brukerne som ansatte og beboerne i fremtidige Fjordbyen.

Universell utforming, trafikksikre løsninger for gående og syklende, tiltak for skjerming av støv og luftforurensing, opparbeiding av friområder, torg og møteplasser med optimalisering av sol og vind-forhold vil være spesielt viktig.

Området har lite bruk, lite betydning, ingen kartlagte aktiviteter, men stort potensial for opplevelseskvaliteter spesielt knyttet til fjorden.

Basert på bruksfrekvens, betydning, kvaliteter og kartlegging er verdien samlet vurdert til uten betydning-noe verdi med tanke på folkehelse.

Verdi	Lav verdi (Uten betydning-noe verdi)	Middels verdi	Stor verdi
Bruksfrekvens	Brukes av få.		
Betydning	Ingen/lokal betydning.		
Kvaliteter	Mindre attraktivt for opphold i dag eller bare for noen få grupper		

Kriterier for verdisetting

Verdi	Uten betydning	Noe verdi	Middels	Stor verdi	Svært stor verdi
Bruksfrekvens	Mindre bruk	Brukes av få	Brukes av flere	Brukes av mange	Brukes av svært mange
Betydning	Ingen betydning	Lokal betydning	Lokal/regional betydning Statlig sikret friluftsområde	Regional/nasjonal betydning Statlig sikret friluftsområde	Nasjonal/internasjonalt betydning Statlig sikret friluftsområde
Kvaliteter	Mindre attraktivt for opphold	Attraktivt for noen grupper	Attraktivt for flere	Svært attraktivt/har særlig gode kvaliteter	Særdeles attraktiv/har unike kvaliteter
Kartlagte friluftslivsområder i Naturbase ⁴⁷		← C →	← B →	← A →	

Det må gjøres en helhetlig vurdering av områdets egenskaper basert på kategoriene bruksfrekvens, betydning og kvalitet:

- **Bruksfrekvens** er et uttrykk for hvor mye og hvor ofte et område blir brukt.
- **Betydning** handler om viktigheten som et område har for en gruppe eller et lokalsamfunn.
- **Kvalitet** handler om attraktivitet og opplevelsesverdier.

Figur 11

Verdikriterier fra Statens vegvesens håndbok V712

6 Påvirkning og konsekvensvurdering

Tabell 6-20 Veiledning for vurdering av påvirkning.

Tiltakets påvirkning	Opplevelseskvalitet	Areal/omfang	Tilgjengelighet /Barriere	Bruk av området/ferdsel-forbindelse	Lydbilde
Ødelagt/sterkt forringet	Området er ikke lengre attraktivt	Området er ødelagt/sterkt redusert	Området er ikke lenger tilgjengelig	Området/ Forbindelseslinjen er ikke lengre egnet til aktiviteten	Området kan ikke lenger brukes pga. sterk støypilge
Forringet	Tiltaket medfører svært redusert attraktivitet	Området er redusert	Forbindelseslinjen til området har blitt vesentlig lengre (omveg) økt trafikkvolum medfører større barriere	Tiltaket medfører svært redusert bruk	Området får et mye dårligere lydbilde
Noe forringet	Tiltaket medfører redusert attraktivitet	Området er noe redusert	Forbindelseslinjen er lagt om - medfører noe omveg økt trafikkvolum medfører barriere	Tiltaket medfører redusert bruk	Området får noe dårligere lydbilde
Ubetydelig endring	Ingen/liten forskjell	Området er uendret	Ingen/liten forskjell	Ingen/liten forskjell	Ingen merkbar/hørbar forskjell
Forbedret	Området er mer attraktivt	Området er utvidet	Eksisterende barriere er fjernet Områder har blitt mer tilgjengelige	Området/ Forbindelseslinjen er bedre egnet til aktiviteten	Området har et bedre lydbilde

Figur 12 Påvirkning fra Statens vegvesens håndbok V712

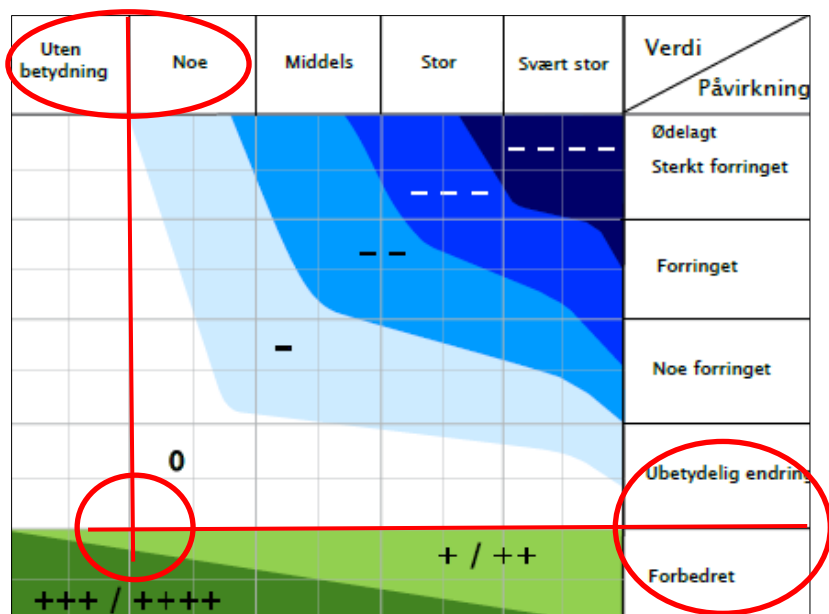
6.1 0-Alternativ

0-alternativet vil gi en svak positiv forbedring i området med opparbeiding av friområdene og forlengelse av strandpromenaden i sykehus- og helseparkområdet i vest.

Det vil ellers være lite tilbud som bedrer folkehelsen slik dagens situasjon og regulering er.

Sammenlignet med dagens situasjon vil sistnevnte regulering ikke gi en endring da det er industrivirksomhet i dag. Ved opparbeiding av grøntarealene vil dette gi en positiv påvirkning samlet sett i forhold til dagens situasjon tanke på folkehelse.

Det vurderes at for 0-alternativet vil påvirkningen være av noe forbedret/ubetydelig endring da det vil være lite forskjell fra dagens situasjon på de uregulerte arealene og konsekvensgraden vurderes til miljøgevinst for delområdet: 1 pluss (+).

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (---)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (--)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (-)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

6.2 Planalternativ

Planforslaget sikrer sammenhengende grøntdrag, rekreasjonsområder, parker, lek- og aktivitetsområder, strandpromenade, gang- og sykkelforbindelser gjennom planområdet og knytter seg på tur- og naturområder utenfor planområdet. Planforslaget sikrer bilfrie, uteoppholdsareal tilrettelagt for lek og aktivitet. Dette vurderes å gi gode rammer for aktive, sosiale møteplasser og trygge møteplasser over store deler av døgnet. Planforslaget vurderes å bidra positivt sett i et folkehelseperspektiv.

Planforslaget vil få positive konsekvenser for eksisterende friluftstilbud med bl.a. turstier, badeplasser, muligheter for vannsport/aktiviteter og rekreasjonsområder. Tilgangen til vannet blir langt bedre og etablering av rekreasjonsarealer, promenade og uterom som i dag ikke eksisterer har også stor positiv påvirkning på området. Det er tilrettelagt for gode møteplasser i boligområder og byrom som innbyr til liv, lek, samvær og tilhørighet. Det er planlagt for nærhet til grøntområder for lek og rekreasjon, og anlegg for idrett og friluftsliv.

Utviklingen av Fjordbyen legger til rette for sykkel og gange, styrking og kobling av turveier, og bygging av idrettsanlegg som er positivt for folkehelsen. Det skal være trygt og attraktivt å gå og sykle, noe som gir bedre helse gjennom økt fysisk aktivitet og i tillegg mindre luftforurensning og støy når bilister går over til bruk av grønn mobilitet. Samtidig vil økt andel syklist og fotgjengere bidra til bedre trafiksikkerhet. Tilbud og tilgjengelighet til kollektivtransport bedres

i planforslaget som gir et godt transportalternativ som er mer samlet mer miljø- og helsevennlig enn personbiltrafikk.

Boliger og uterom i støysone og eventuelt dårlig luftkvalitet er negativt for folkehelsen. Det må derfor i etterfølgende planlegging og utforming i detaljregulering av boliger og uteoppholdsarealer sikres en optimalisering av støyskjerming og kvalitet på uterommene. Nærmiljøutvikling med trygge og skjermede møteplasser, grøntområder og parker vil være positivt for miljøet og samtidig skape sosiale møteplasser for folk i alle aldre som kan bidra til økt fellesskap og mindre ensomhet. Barnehager og skoler med gode, trygge og romslige utearealer er avgjørende for barn og unges helse. Det planlegges for en variert boligbygging til folk i alle livsfaser og med ulike ressurser for å sikre mangfold og for at Fjordbyen skal være et sted for alle på tvers av alder, kultur og funksjonsnivå og hvor man kan bo gjennom hele livet.

Det kan oppstå en konflikt mellom båtkjøring og badeområder eller «myke» vannaktiviteter som f.eks. kajakkpadling. Det reguleres inn at det ikke er tillatt med motorisert ferdsel i kanalene innenfor broene og i hele kanalen i øst for å unngå dette. I utformingen bør det være tydelig på hvilke områder som kan tillatte motoriserte båter og prioritere aktiviteter som er bedre for folkehelse og barn og unge.

Universell utforming av bebyggelse og uteoppholdsarealer skal ivaretas iht. krav i plan- og bygningsloven med tilhørende byggt teknisk forskrift (TEK 10). Dette er ivaretatt i områdereguleringplanforslaget og må følges opp i følgende planer.

Det tilrettelegges for balanse mellom antall innbyggere og antall arbeidsplasser, det må legges til rette for tilstrekkelige offentlige tilbud, både skole, idrett, helse og kultur for å sikre gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår. Dette bidrar til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse.

Både beboere og besøkende fra andre steder som de omkringliggende områdene vil få langt bedre tilgjengelighet og ulike tiltak som fremmer folkehelse, på Lierstranda enn i dag, også i forhold til 0-alternativet.

Dette bedrer området betraktelig i forhold til dagens situasjon med tanke på folkehelse. Det vurderes at tiltakets påvirkning vil være forbedret og miljøgevinst for delområde med konsekvensgrad som vurderes til svært stor verdiøkning som følge av tiltaket (+++).

Sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling (jfr Folkehelsestrategi for Lier 2019-28)

1. Bidrar planen/tiltaket til å styrke et eller flere av kriteriene for et helsefremmende Liersamfunn?

Ja, forslag til områderegulering styrker alle sentrale kriterier slik de er formulert i folkehelsestrategien

2. Bidrar planen/tiltaket til økt samarbeid og samhandling for å løse et eller flere av våre folkehelseutfordringer?

Ja, områdereguleringen er i seg selv et produkt av omfattende samhandling og legger til grunn løsninger som tilrettelegger for økt interaksjon og samskapning.

3. Bidrar planen/tiltaket til å styrke lavterskeltilbud og universelt folkehelsearbeid for alle liunger?

Ja, områdereguleringen tilrettelegger for en mangfoldig bystruktur med økt service- og aktivitetstilbud for alle liunger.

4. Bidrar planen/tiltaket til å styrke folkehelsen for sårbare grupper, risikogrupper og de som trenger særskilt oppfølging?

Gjennom å etablere en åpen, attraktiv bystruktur med god tilgjengelighet til grøntområder og direkte tilgang til fjordlandskapet tilrettelegger planforslaget for styrking av folkehelse for sårbare grupper og risikogrupper.

5. Bidrar planen/tiltaket til å redusere støy, stråling og annen forurensningsproblematikk?

Planforslaget tilrettelegger for gode byområder som er skjermet for forurensningsutfordringer.

6. Bidrar planen/tiltaket til at det er trygt å gå og sykle, også om natten?

Ja, planforslaget tilrettelegger for et godt nettverk av sikre gang- og sykkelveier

7. Bidrar planen/tiltaket til at det er møteplasser som er tilgjengelige og som innbyr til liv, lek, samvær og tilhørighet for liunger i alle aldre?

Ja, planforslaget tilrettelegger for gode, tilgjengelige møteplasser for alle liunger.

8. Bidrar planen/tiltaket til å styrke nærhet til grøntområder for aktivitet og rekreasjon?

Ja, planforslaget tilrettelegger for store boområder med direkte tilgang til grøntområder og fjorden. I tillegg etableres gode forbindelseslinjer mellom det nye blågrønne bylandskapet og omkringliggende områder.

9. Bidrar planen/tiltaket til å styrke reell og praktisk tilgang til aktivitetstilbud og kulturelle opplevelser for alle?

Ja, planforslaget tilrettelegger for en tett, mangfoldig bystruktur med muligheter for et rikt aktivitetstilbud og kulturelle opplevelser for alle.

10. Bidrar planen/tiltaket til å styrke barnehage og skole sin mulighet til å være helsefremmende og inkluderende?

Planen tilrettelegger for etablering av nye skoler og barnehager med gode muligheter for å etablere tiltak som fremmer helse og inkludering.

11. Bidrar planen/tiltaket til å styrke arbeidsplasser sin mulighet til å være helsefremmende og inkluderende?

Ja, planforslaget legger til rette for etablering av mange nye arbeidsplasser som skal utvikles med en moderne standard som fremmer helse og inkludering.

12. Bidrar planen/tiltaket til å styrke grunnlaget for handel der folk bor og aktiv transport?

Ja, planforslaget tilrettelegger for mye handel og service innenfor konseptet «nærhetsbyen», der alle tilbud skal være tilgjengelig med gange.

13. Bidrar planen/tiltaket til å styrke frivillige organisasjoners mulighet til å delta og bidra i Liersamfunnet?

Det foreslås en tett bystruktur med gode arenaer for samhandling, samskapning og deltagelse. Dette gir godt grunnlag for frivillige organisasjoners mulighet til å delta og bidra i bylivet.

14. Bidrar planen/tiltaket til å styrke mulighetene for en helhetlig boligmasse med tilstrekkelig og variert boliger til liunger i alle livsfaser med ulike ressurser?

Ja, planforslaget innebærer en svært betydelig utvidelse av boligmassen i Lier, noe som vil gi mye større diversitet i kommunens boligtilbud.

15. Bidrar planen/tiltaket til å styrke mulighetene for frisklivstilbud og gode helsetjenester for alle på tvers av alder, kultur og funksjonsnivå?

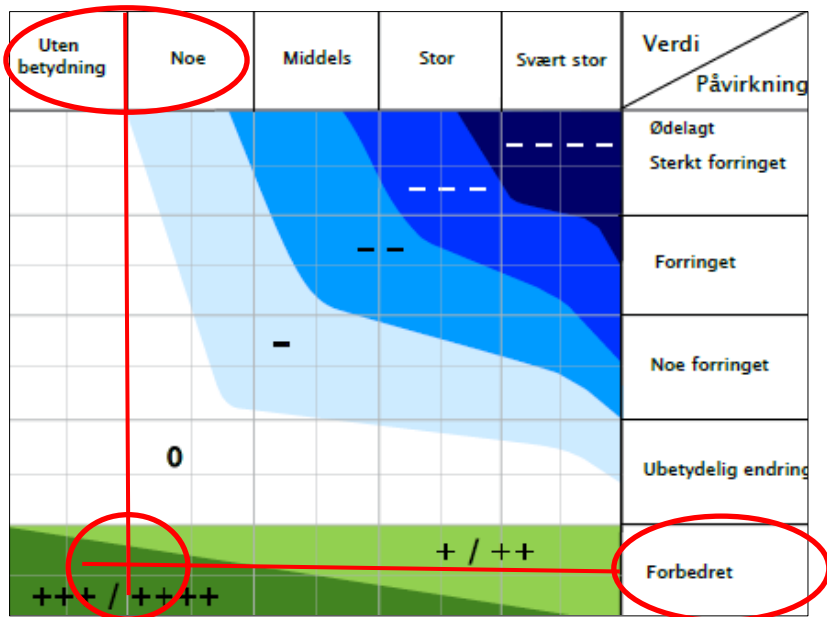
Ja, planforslaget tilrettelegger for et bylandskap som tilbyr gode opplevelseskvaliteter for alle liunger, uavhengig av funksjonsnivå. Helse- og servicefunksjoner vil etableres i bymiljøet som en integrert del av det helhetlige tilbudet av tjenester i området.

Oppsummering sjekkliste

Planforslaget svarer godt ut spørsmål i kommunens sjekkliste for helsefremmende samfunnsutvikling. Planforslaget vil kunne treffe kommunens målsetninger knyttet til prioriterte folkehelseområder og tiltak. For deler av sjekklisten vil videre oppfølging være nødvendig for å sikre de muligheter for bedring i folkehelse som ligger i planforslaget.

Prioriterte folkehelseområder og tiltak 2020-2023, Lier kommune

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (---)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (--)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (-)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

7 Avbøtende og kompensende tiltak

Kvalitetsprogrammet viser prinsipper for utforming og bruk/programmering som gir føringer for videre utvikling. I reguleringsplan skal bestemmelsene bidra til å sikre tiltak for god folkehelse. Til arealformålene anbefales at det sikres bl.a. følgende folkehelseleterte forhold, til dels i områdereguleringsplanen og ikke minst i videre detaljregulering:

- Funksjons- og kvalitetskrav til bygninger, anlegg og utearealer som å sikre hensyn til helse, miljø, sikkerhet, universell utforming og barns særlige behov for leke- og uteoppholdsarealer
- Grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvaliteter i planområdet for å forebygge og begrense forurensning.
- Bestemmelser om antall boliger i et område, største og minste boligstørrelse
- Bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner og kulturmiljøer.
- Bestemmelser om rekkefølgen for gjennomføring av tiltak etter planen som helse- og sosialtjenester, friområder, skoler, barnehage, kulturtilbud og trygge gang- og sykkelveger

8 Breeam Communitites

BREEAM Communities er et uavhengig miljøklassifiseringssystem for områdeutvikling. Klassifiseringsprosessen følger den britiske manualen BREEAM Communities Technical Manual og Operational Guidance. Det finnes i dag ingen norsk versjon av manualen, men det er igangsatt et arbeid for å utvikle den.

Verktøyet skal legge til rette for en helhetlig vurdering av områders muligheter og utfordringer som har virkning på bærekraft, samfunns- og miljøbelastning i tidligfase utvikling.

Sertifiseringsprosessen er delt inn i flere steg, der det regnes 3 steg totalt for BREEAM communities. I hvert steg kan det samles poeng og graderinger basert på detaljeringen og ambisjonsnivåene som fastsettes.

Denne KU-rapporten dokumenterer på kriterier 2 og 3 i SE07 offentlig rom (public realm) som er steg/trinn 2.

8.1 Kriterier for poenggiving

Det tas primært sikte på å oppnå poeng for første steg, den såkalte interimsertifiseringen for områdeplanen.

Videre er det mulig å samle poeng til den totale BREEAM poengskalaen, ved at utbygger forplikter seg til å oppfylle bestemte ambisjonsnivå.

I tabellen under er det også angitt kriterier for steg 2 og 3 for å synliggjøre hvordan kartlegging og dokumentasjon kan oppfylle krav til senere sertifisering og om det kan være gjennomførbart å få poeng for senere steg uten behov for økt dokumentasjon mm.

SE 07 Offentlig rom (public realm) – T2

Formål: Bidra til sosiale møteplasser og integrering. Stimulere til sosial interaksjon ved å skape komfortable og levende offentlig byrom.

Beskrivelse			
Steg		Poeng	Utdrag av omfang
1	GO 01	Ingen direkte poenggivning	Kartlagt nøkkelpunkter i byplanen: identitet og karakter, trygghet/sikkerhet gjennom design, utforming av offentlige rom, bevegelse og lesbarhet, byform, mangfold og sammenheng i utviklingen, fleksibel og tilpasingsdyktig, design av landskap, tetthet, skala og framtoning i planen
2	SE07 Offentlig rom/ byrom	Ett poeng <u>Vurdert oppnådd</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det er diskutert eller rådført med de lokale myndighetene og potensielle brukere for å forstå aktiviteter, bruk og lokale identiteter som det offentlige kan fremme. Der det er aktuelt, vurderer konsultasjonen også hvordan eksisterende beboere i dag bruker dette rommet. 2. De offentlige rommene er tilrettelagt for flerbruk for mange brukergrupper, inkludert barn, eldre og

			<p>funksjonshemmede, med fokus på trygghet, komfort, distraksjoner og sikkerhet.</p> <p>3. Designet av de offentlige rommene knytter seg til forbindelser både i området og kobler seg på de omkringliggende områdene, for å motivere til bevegelse og aktivitet</p> <p>4. Undersøke mulighet/passende for shared space eller «hjemmesoner» (felles uteoppholdsarealer?) i planområdet.</p> <p>5. Der vurderingen har identifisert passende gater for shared space, indikerer designplaner hvor disse rommene skal utvikles på stedet. Passende nivåer av skilting og overflatebehandling/landskapsutforming vil bli brukt for å tydelig definere disse områdene.</p> <p>ELLER</p> <p>6. Dersom shared space ikke er relevant – undersøke hvor rom for sosial interaksjon kan foregå.</p>
		<p>To poeng</p> <p><u>Må vurderes nærmere mtp mikroklima</u></p> <p><u>a</u></p>	<p>7. Kriterie 1 til 4 og enten 5 eller 6 er oppfylt</p> <p>8. Funn i mikroklimaanalyse/parametrisk design er brukt for å påvirke utforming av byrommene</p> <p>9. Lokal identitet er styrket i utformingen av sosiale plasser. Dette er oppnådd ved å integrere innspill fra medvirkning</p> <p>10. For en flerfunksjonell utvikling, blandet arealbruk på gateplan fremmer byliv ved å stimulere til hyppig bruk, gir aktivitet til gaterom, tillater innsyn både ut og inn i byggene.</p>

8.2 Beskrivelse av tiltak i planen

8.2.1 SE07 offentlig rom (public realm) med fokus på folkehelse

Formålet med temaet offentlig rom er å bidra til sosiale møteplasser og integrering. Det er tatt hensyn til innspill fra medvirkningsaktiviteter som er utført.

2. Offentlige rom er tilrettelagt for variert bruk for mange brukergrupper, inkludert barn, eldre og funksjonshemmede, med fokus på trygghet, komfort, distraksjoner og sikkerhet. Dette er ivaretatt og sikret i kvalitetsprogram og i planbestemmelser.

3. Utformingen av de offentlige rommene kobler seg på forbindelser både i området og kobler seg på de omkringliggende områdene, for å motivere til bevegelse og fysisk aktivitet. Dette er ivaretatt og vist i kvalitetsprogram, mobilitetsplan, bykonseptet (illustrasjonsplan og diagrammer) og sikret i bestemmelser

6. Det er planlagt for torg, parker og møteplasser hvor rom for sosial interaksjon kan foregå. Dette er vist i bykonseptet i planer, temaplaner og diagrammer. Rom for sosial interaksjon har vært viktig i designprosessen og er også føringer i kvalitetsprogrammet.

8.3 Dokumentasjon

- Kvalitetsprogram
- Reguleringsplan (plandokumenter)
 - Planbestemmelser
 - Plankart
 - Planbeskrivelse
- Bykonseptet
 - Hovedillustrasjonsplan
 - Temaplaner
 - Diagrammer
- Medvirkningsplan
- Oppsummering medvirkning
 - Digital åpen
 - Digital ungdom
 - Verksted interesser

9 Kilder

Lier kommune:

- Kommuneplanens samfunnsdel 2019-2028. Vedtatt av Lier kommunestyre 21. mai 2019
https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/kommuneplan/kommuneplanens-samfunnsdel/handlingsplanenssamfunnsdel_2019-2028.pdf
- Folkehelsestrategi 2019-2028; [folkehelsestrategi_online-002.pdf \(lier.kommune.no\)](https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/planer/folkehelsestrategi_online-002.pdf)
- Sjekkliste for helsefremmende utvikling; [sjekkliste-for-helsefremmende-samfunnsutvikling.pdf \(lier.kommune.no\)](https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/planer/sjekkliste-for-helsefremmende-samfunnsutvikling.pdf)
- Diskusjonsnotat Visjon 2028 av Lier kommune
- Folkehelsemelding 2013
<https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/planer/folkehelsemelding-2013-elektronisk-utgave.pdf>
- FOLKEHELSE Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune
<https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/planer/folkehelse/2016-folkehelse---oversikt-over-helsetilstand-og-pavirkningsfaktorer-i-lier-kommune.pdf>
- «For kropp og sjel» - en strategiplan for kultur, idrett og friluftsliv i Lier 2017-25
<https://www.lier.kommune.no/globalassets/10.-politikk-og-samfunn/samfunn/planer/kultur/for-kropp-og-sjel-2017---vedtatt-plan.pdf>
- Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder, veileder av Miljødirektoratet 2014
- Folkehelsemeldinga — Gode liv i eit trygt samfunn, Meld. St. 19 (2018–2019)
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20182019/id2639770/>
- Folkehelseperspektivet i reguleringsplan av Kommunetorget.no
<http://www.kommunetorget.no/Temaomrader/Folkehelse/Hva-er-folkehelse/Folkehelse-i-tema--og-delplaner/Reguleringsplanlegging-med-relevans-til-kommunalt-folkehelsearbeid/>
- Strategisk plattform med masterplan
- Fjordbyens nettside, <https://fjordbyenlierdrammen.no/helseparken-drammen-helsepark/europas-mest-komplette-helseklynge>
- Drammen helsepark, <https://www.drammenhelsepark.no/>

- Områderegulering for sykehus og helseparken
- Tryggere nærmiljøer – En håndbok om kriminalitetsforebygging og fysiske omgivelser
<https://kriminalitetsforebygging.no/dokumenter/tryggere-naermiljoer/>